

Terminat în 1972. Oțel inoxidabil, înălțimea 10 m, cu soclu 16 m. Amplasament pe un vîrf de munte (rezat în acest scop) din imediata apropiere a barajului hidrocentralei.

Inițial, lucrare de diplomă a anului V, terminată în anul VI, monumentul a fost expus la Muzeul de Artă cu ocazia centenarului învățămîntului artistic din România, iar, ulterior, la expozițiile personale din 1967 și 1968 în sălile Orizont și Dalles, în formă definitivă. În prima variantă, o figură feminină ținea un fulger, dezvoltată, apoi, într-o altă variantă, la o figură masculină (Prometeu — eroul civilizator), ținînd două fulgere deasupra capului, simbolizînd stăpînirea de către om a energiilor naturii.

După propunerea ca lucrarea să fie realizată la Argeș, a urmat o perioadă de convingere a factorilor de decizie, la diverse niveluri, în privința amplasamentului, cîștigînd propunerea autorului și a arhitectului Emilian Machedon.

Lucrarea este realizată din oțel inoxidabil, soluție impusă atît de tratarea sintetică a suprafețelor, cît și de amplasament, chiar în aceste condiții punînd probleme deosebite de rezistență, luîndu-se în calcul eventuale cutremure, vînturi de gradul 9 și încărcarea lucrării cu chiciură de gheață. A fost transportată pe ponsoane și montată cu ajutorul unui funicular, special construit în acest scop. O echipă condusă de maistrul Nuti, care lucrase și la cetatea Poenari, considerînd pur și simplu că lucrarea o reprezintă și-i aparține, și-a făcut din montajul ei o problemă de onoare și de serios examen profesional.

Simbolizînd încrederea în biruința omului în lupta lui cu forțele naturii, pe care caută să le stăpînească, lucrarea se vrea, totodată, un omagiu adus acelor oameni minunați care sînt constructorii de hidrocentrale, abnegației și spiritului lor de sacrificiu.

\*  
\* \*

Pentru Monumentul Independenței din Oradea am fost invitat să prezint o machetă după faza a III-a a concursului, care a fost aprobată. S-a discutat la județul Bihor amplasarea, care, la propunerea mea, urma să fie pe un deal numit Ciuperca; acesta domina orașul iar prin construcțiile adiacente pe care le prezentam (scări de acces, soclu, plantări etc.) ar fi dat într-adevăr grandoare temei propuse.

S-a propus apoi un nou amplasament, în centru, care punea alte probleme, deci și altă machetă.

S-a ajuns la soluția actuală, cu un soclu înalt de 15 m pe care sînt amplasate trei personaje din bronz de cîte 5,25 m înălțime, avînd la bază patru basoreliefuli de cîte 8 m lungime și 2,20 m înălțime, cu patru etape distinctive din Războiul de independență, unul din basoreliefuli avînd ca temă contribuția județului Bihor și, prin extensie, a Transilvaniei la Războiul de independență.



A fost necesară o solidă documentare istorică și de costume — ajungîndu-se, în final, la o rezolvare unitară a celor patru fețe ale bazei monumentului.

Figurile centrale, de sus, reprezintă doi voluntari care pleacă la luptă și un personaj feminin simbolizînd ajutorul dat de femeile din județ — și numai din județ — la ducerea războiului, personaje îmbrăcate în costume populare specifice acestor locuri, susținute documentar prin necesitatea ca voluntarii să se costumeze astfel pentru a putea trece munții în România.

Atît soclul cît și coloana centrală, pe care se află personajele, sînt plasate pe un vast sistem de trepte, capitelul coloanei cît și construcția treptelor monumentului integrîndu-se arhitecturii specifice a orașului Oradea.

Amplasat pe drumul care duce, prin centru, de la Crișul Repede către Băile Felix, monumentul realizat în 1975, are la început o bună perspectivă, strangulată, din păcate, după aceea de noile construcții, un exemplu tipic de ceea ce se poate întîmpla cînd nu este luată în considerare soluția cea mai bună de amplasare.